

Spis treści

Wstęp	9
Stan badań	13
Baza materiałowa	20
Metoda badawcza	21
I. O życiu kobiet na Rusi	23
1. Kobieta w okresie pogańskim (<i>Powieść minionych lat</i>)	23
2. Kobieta w okresie chrześcijańskim	28
2.1. Prawa kobiety i jej pozycja w staroruskiej rodzinie (Ustaw Jarosława)	29
2.1.1. Warunki zawarcia małżeństwa	31
2.1.2. Warunki rozwiązania małżeństwa, rozwód	32
2.1.3. Pozycja kobiety w małżeństwie	34
2.2. Specyfika pozycji kobiet Nowogrodu i Pskowa (gramoty brzozone)	36
2.3. Kobieta w okresie niewoli mongolskiej (literatura „o złych żonach”)	41
2.4. System teremowy i <i>Domostroj</i>	44
II. Główne tendencje w przemianach kulturowych w drugiej połowie XVII i na początku XVIII wieku	53
1. I faza europeizacji Rosji	53
1.1. Kontakty państwa moskiewskiego z Zachodem	53
1.2. Bojarowa Morozowa: w obronie starych obyczajów	59
1.3. Carówna Zofia: obalenie systemu teremowego	65
1.4. Siedemnastowieczne projekty reform	74
2. II faza europeizacji Rosji. Rola Piotra I	76
2.1. Obyczaje	76
2.2. Oświata i literatura	79
2.3. Natalia Dołgorukaja – kobieta początku XVIII stulecia	83
III. Literatura jako świadectwo życia szlachcianki	91
1. Rola pamiętnikarstwa i epistolografii	91
1.1. Pamiętnik jako gatunek literacki	91
1.2. Początki rozwoju pamiętnikarstwa	95
1.3. Motywy pisania pamiętników	98
1.4. Pamiętnik jako źródło informacji	100
1.5. Prawdomówność pamiętników	103
1.6. List i jego odmiany	107
2. Wychowanie i wykształcenie instytucyjne	113
2.1. Początki wychowania instytucyjnego w Rosji	113

2.2. Rzeczywistość instytucyjowa	115
2.2.1. Porządek instytucyjowy	115
2.2.2. Dyscyplina instytucyjowa	118
2.2.3. Obyczaje instytucyjne	120
2.2.4. System kształcenia	122
2.2.5. Przyjaźń, stosunek wychowanek do rodziny oraz kierownictwa	124
2.3. Analiza zachowań wychowanek instytucyjów	126
2.3.1. Zaburzenia natury emocjonalnej	127
2.3.2. Zaburzenia natury umysłowej	129
2.3.3. Zaburzenia natury społecznej	131
3. Wychowanie i wykształcenie domowe	133
3.1. Rola mamy, niani i guwernantki w procesie wychowania szlachcianki	133
3.2. Rola matki w procesie wychowania i edukacji szlachcianki	137
3.3. Wychowanie i edukacja stołecznej szlachcianki	139
3.3.1. Język francuski kontra język rosyjski	143
3.3.2. Kobieta czytelniczka	147
3.4. Wychowanie i edukacja prowincjonalnej szlachcianki	149
4. Małżeństwo i rozwód	156
4.1. Wybór narzeczonego: wola i zgoda rodziców	157
4.2. Małżeństwo wbrew woli rodziców	160
4.3. Warunki zawarcia małżeństwa	161
4.3.1. Wiek zamążpójścia	161
4.3.2. Stanowiska charakter małżeństwa	165
4.4. Ceremonia ślubu	166
4.5. Filary małżeństwa	168
4.6. Warunki i zasady udzielania rozwodów	169
IV. Szlachcianka w teatrze życia codziennego	177
1. Kultura balu	177
1.1. Ewolucja balu i jego wewnętrzna organizacja	177
1.2. Teatralizacja szlacheckiego balu	184
1.3. Szlachcianka w Tabeli rang	192
1.4. Bal – między przyjemnością a męczącym obowiązkiem	196
2. Nowe tendencje w rosyjskiej modzie XVIII i początku XIX wieku	198
2.1. Strój szlachcianki w XVIII i na początku XIX wieku	198
2.2. Kosmetyki	210
2.3. Metody rozpowszechniania mody	211
V. Portret idealnej szlachcianki oczami Mikołaja Gogola	215
1. Anna Wielgorska	216
2. Aleksandra Smirnowa-Rosset	221
Zakończenie	229
Bibliografia	239